

**Agnieszka Czubik\***

## **RÓWNOUPRAWNIENIE JĘZYKÓW DYPLOMATYCZNYCH NA FORUM ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH**

### **I. Wstęp**

Zasada równouprawnienia języków odnoszona była w praktyce i w prawie międzynarodowym do stosunków dwustronnych. Oznaczała ona identyczny status języków urzędowych używanych w państwach w komunikacji pomiędzy nimi: a mianowicie podczas rozmów i negocjacji, w korespondencji międzynarodowej czy w umowach międzynarodowych. Zasada równouprawnienia języków przełamała zasadę obowiązywania jednego języka dyplomacji. Jeśli chodzi o wybór języka dyplomatycznego, to na przestrzeni wieków dochodziło w tej materii do zmian, wypierania jednego języka przez inny czy konkurencji dwóch języków, niemniej w czasie gdy świat dyplomatyczny rozpoznawał określony język jako język swojej komunikacji, wiadomo było, iż przynajmniej w określonym regionie czy państwie wiadomość przekazana za jego pośrednictwem zostanie przez odbiorcę zrozumiana lub że języków konkurujących z językiem dyplomatycznym uznanym na danym dworze nie należy używać, żeby nie obrazić władcy. Status języków dyplomatycznych na przestrzeni wieków miały: łacina, język francuski i język angielski. Kwalifikacja wyżej wymienionych języków jako języków dyplomatycznych jest niewątpliwa. Rodzi się natomiast pytanie, czy do tej grupy można zaliczyć również język hiszpański. W czasach świetności imperium hiszpańskiego w XVI wieku na pewno język ten znacznie się rozprzestrzenił, niemniej postrzegany był jako instrument służący do narzucania dominacji ludom terytoriów podbitych i stosowany przez nie był niechętnie, a w komunikacji między dworami wykorzystywany był raczej rzadko. Pytanie o „dyplomatyczność” języka hiszpańskiego pozostaje otwarte w związku z rolą, jaką odgrywać zaczął w komunikacji między hiszpańskojęzycznymi państwami Ameryki Południowej.

---

\* Doktor nauk prawnych, adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Niepisana zasada funkcjonowania jednego języka dyplomacji została po raz pierwszy przełamana w 1919 r., gdy w traktacie wersalskim równe prawa przyznano językowi francuskiemu i angielskiemu. Tym samym skończyła się, przynajmniej w znaczeniu formalnym, konkurencja tych dwóch języków w kwestii „bycia bardziej dyplomatycznym”, co podkreślał art. 440 traktatu wersalskiego, stanowiąc, iż „teksty francuski i angielski są jednakowo miarodajne”. Kolejna zmiana, jeśli chodzi o język dyplomacji, była związana z zasadą suwerennej równości państw, z niej bowiem wyprowadza się dwie zasady mające znaczenie dla komunikacji międzynarodowej, a mianowicie zasadę wzajemności i zasadę równouprawnienia języków<sup>1</sup>.

Jeśli chodzi o relacje dwustronne między państwami, zastosowanie zasady równouprawnienia języków, uzupełnianą zasadą wzajemności, nie napotykało trudności. Jednak w stosunkach wielostronnych, w tym także w organizacjach międzynarodowych, zasada ta była zastępowana, ze względów praktycznych, wyborem tzw. języków oficjalnych lub roboczych<sup>2</sup>. Regulacje odnoszące się do wyboru języków zawarte są w statutach organizacji międzynarodowej, uchwałach czy regulaminach wewnętrznych funkcjonowania organów organizacji międzynarodowych. Jeśli chodzi o wybór języka konferencji międzynarodowej, to regulować te kwestie będą ustalenia proceduralne konferencji.

## II. Języki w ONZ

Karta Narodów Zjednoczonych w art. 111 zatytułowanym „Języki autentyczne Karty” stanowi, iż teksty Karty „chiński, francuski, rosyjski, angielski i hiszpański są jednakowo autentyczne (...)”<sup>3</sup>. Wobec tej regulacji tekst Karty zapisany w każdym z wymienionych języków ma jednakową moc. Na I sesji Zgromadzenia Ogólnego przyjęto proceduralne reguły odnoszące się do języków, które miały być używane przez wszystkie organy ONZ, z wyjątkiem Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. Przyjęto zasadę, iż językami oficjalnymi są wszystkie wymienione w art. 111 Karty języki, natomiast językami roboczymi są język francuski i język angielski<sup>4</sup>. Jeśli chodzi o Zgromadzenie Ogólne, w 1947 roku przyjęto zasady proceduralne dotyczące języków używanych podczas prac prowadzonych w ramach tego organu, którymi były języki angielski i francuski<sup>5</sup>. Rok później, w związku z uznaniem języka hiszpańskiego za język roboczy ONZ, także ten język stał się językiem prac prowadzonych w komitetach i podkomitetach<sup>6</sup>. Podobne postanowienia obowiązywały

---

<sup>1</sup> Zob. J. Sutor, *Korespondencja dyplomatyczna*, Warszawa 1992, s. 16.

<sup>2</sup> B. Dobrzańska, M. Sitek, *Minileksykon dyplomatyczny*, Józefów 2011, s. 31.

<sup>3</sup> Zob. art. 111 Karty Narodów Zjednoczonych, Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości i Porozumienia ustanawiającego Komisję przygotowawczą Narodów Zjednoczonych, Dz. U. z 1947 r. nr 23, poz. 90 z późn. zm., dalej: KNZ.

<sup>4</sup> Resolution of 1 February 1946 2(I): Rules of Procedures concerning Languages.

<sup>5</sup> Resolution of 17 November 1947 173 (II): Part III of the Report of the Committee on Procedures and Organization of General Assembly.

<sup>6</sup> Resolution of 7 December 1948 247 (III): Proposal for the Adoption Spanish as one of the Working Languages of the General Assembly oraz Resolution of 11 December 1948 262 (III): Amendments to the rules of procedures of the General Assembly.

w Radzie Ekonomiczno-Społecznej. Inne regulacje, jeśli chodzi o język, jak wspomniano wyżej, zamieszczono w Statucie Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. Językami urzędowymi Trybunału są francuski i angielski, przy czym, jeśli cały przewód sądowy odbywa się, po wyrażeniu zgody przez obie strony, w jednym z tych języków, w tym języku będzie także ogłoszony wyrok. Jeśli strony nie wyrażają zgodnej woli co do wyboru języka, będą one mogły używać dwóch wymienionych wyżej języków oficjalnych, a orzeczenie zostanie ogłoszone w języku angielskim i języku francuskim. W tym ostatnim przypadku Trybunał ustala, który z tych dwóch tekstów ma być uważany za wiarygodny. Ponadto na żądanie strony Trybunał może ją upoważnić do używania języka innego niż francuski i angielski<sup>7</sup>. W 1968 roku Zgromadzenie Ogólne włączyło język rosyjski do swoich języków roboczych i postuluowało włączenie tego języka oraz języka hiszpańskiego do języków roboczych Rady Bezpieczeństwa<sup>8</sup>. W 1973 roku postulat włączenia do języków roboczych języka chińskiego zgłosiła Chińska Republika Ludowa, w tym samym roku zdecydowano o możliwości używania go w Zgromadzeniu Ogólnym oraz Radzie Bezpieczeństwa<sup>9</sup>. Również w 1973 roku język arabski otrzymał status języka oficjalnego oraz języka roboczego „Zgromadzenia Ogólnego i jego głównych komitetów”, przy czym państwa arabskie zobowiązały się do pokrycia kosztów związanych z użyciem tego języka przez okres trzech lat<sup>10</sup>. W roku 1980 język arabski otrzymał status równy

---

<sup>7</sup> Art. 39 KNZ.

<sup>8</sup> Zob. Resolution of 21 December 1968, 2479 (XXIII): Inclusion of Russian among the working languages of the General Assembly (amendment to rule 51 of the rule of procedure of the General Assembly) and question of including Russian and Spanish among working languages of Security Council.

<sup>9</sup> Resolution of 18 December 1973, 3189 (XXVIII) Inclusion of Chinese among working languages of the General Assembly and the Security Council.

<sup>10</sup> Resolution of 18 December 1973, 3190 (XXVIII): Inclusion of Arabic among the official and the working languages of the General Assembly and its Main Committees. Zob. także Resolution of 3191 (XXVIII): Inclusion of Chinese among the working languages of the General Assembly, its committees and its subcommittees and inclusion of Arabic among the official and the working language of the General Assembly and its Main Committees: amendments to rule 51 to 59 of the rules of procedure if the Assembly.

Wobec faktu, iż język arabski nie był językiem autentycznym Karty Narodów Zjednoczonych, w rezolucji tej, odmiennie niż w pozostałych wyżej wymienionych dotyczących języka hiszpańskiego, rosyjskiego i chińskiego, zostało zamieszczone uzasadnienie podjętej decyzji. Zob. Resolution of 18 December 1973, 3190 (XXVIII): „Recognizing the significant role of the Arabic language in preserving and disseminating the civilization of man and his culture, Recognizing further that Arabic is the language of nineteen Members of the United Nations and it a working language in such specialized agencies as the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, the Food and Agriculture Organization of the United Nations, the World Health Organization and the International Labour Organization, as well as an official and working language of the Organization of African Unity, Aware of the need to achieve greater international co-operation and to promote harmonization of the actions of nations as envisaged in the Charter of the United Nations, Noting with appreciation the assurances of the Arab States Members of the United States that they will meet collectively the costs of implementing the present resolution during the first three years, Decides to include Arabic among the official and the working languages of the General Assembly and its Main Committees and to amend accordingly the relevant provisions of the rules of procedure of the Assembly”.

innym oficjalnym językom używanym w Zgromadzeniu Ogólnym i jego komitetach (nie tylko „głównych”)<sup>11</sup>. Regulacja ta zaczęła obowiązywać od 1 stycznia 1982 r. Podobnie jak Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa używa sześciu języków oficjalnych i roboczych<sup>12</sup>, natomiast Rada Ekonomiczno-Społeczna ogranicza liczbę języków roboczych do języka angielskiego, francuskiego i hiszpańskiego<sup>13</sup>. Sekretariat Organizacji Narodów Zjednoczonych posługuje się dwoma językami: angielskim i francuskim<sup>14</sup>.

Konsekwencją niezaliczenia danego języka do języków roboczych ONZ jest konieczność dostarczenia tłumaczenia tekstu wystąpienia wygłoszonego w tym języku na jeden z języków roboczych, na podstawie którego sporządzane są tłumaczenia na pozostałe języki robocze. Natomiast wystąpienie wygłoszone w jednym z języków roboczych będzie tłumaczone na pozostałe języki robocze<sup>15</sup>.

Postulaty dotyczące uznania za język urzędowy języka niemieckiego nie znalazły szerszego poparcia, natomiast wobec zobowiązania Niemiec i Austrii do ponoszenia kosztów tłumaczeń na język niemiecki rezolucji i decyzji Zgromadzenia Ogólnego oraz rezolucji i decyzji Rady Bezpieczeństwa i Rady Ekonomicznej i Społecznej język ten otrzymał specjalny status „języka dokumentów”, poczynając od 1 lipca 1975 r.<sup>16</sup> Jeśli chodzi o używanie na forum ONZ innych języków, pojawiały się także w ostatnich latach propozycje – wygłaszane oficjalnie i nieoficjalnie – odnośnie do języka bengalskiego, portugalskiego czy tureckiego, jakkolwiek żaden z tych postulatów nie został podjęty na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ.

W ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych wydano kilka innych znaczących regulacji dotyczących języków używanych w tej Organizacji<sup>17</sup>. W jednej z ostatnich rezolucji wydanych przez Zgromadzenie Ogólne w kwestiach językowych podkreślono fundamentalne znaczenie, jakie w ramach ONZ przyznaje się

---

<sup>11</sup> Resolution of 17 December 1980 35/219: Use of Arabic in the subsidiary organs of the General Assembly, in the Security Council and in the Economic and Social Council: amendments to rules 51, 52, 54 and 56 of the rules of procedure of the Assembly.

<sup>12</sup> Zob. Provisional Rules of the Procedure of the Security Council, S/96/Rev. 7. Zob. Chapter VIII: Rule 41: “Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish shall be both the official and the working languages of the Security Council”.

<sup>13</sup> Rules of Procedure of the Economic and Social Council, E 5715/Rev. 2, Chapter VII Languages, Rule 32: „Official and working languages. Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish shall be the official languages and English, French and Spanish the working languages of the Council”.

<sup>14</sup> Resolution of 1 February 1946 2(I): Rules of Procedures concerning Languages.

<sup>15</sup> Zob. np. Rules of Procedure of the General Assembly (A/520/Rev. 17), Chapter VIII Languages, Rules 52–57. Podobne regulacje znajdują się w Rules of Procedure of the Economic and Social Council, E 5715/Rev. 2, Chapter VII Languages; Rules 33–35 oraz Provisional Rules of the Procedure of the Security Council, S/96/Rev.7, Chapter VIII, Rules 42–47.

<sup>16</sup> Zob. rezolucję z 18 grudnia 1974 r., 3355 (XXIX).

<sup>17</sup> Zob. np. rezolucję z 21 grudnia 1968 r. (2480 B); rezolucję z 11 grudnia 1987 r. (42/207 C); rezolucję z 2 listopada 1995 r. (50/11); rezolucję 25 listopada 1997 r. (52/23); rezolucję z 6 grudnia 1999 r. (54/64); rezolucję z 15 lutego 2002 r. (56/262); rezolucję z 22 czerwca 2005 r. (59/309); rezolucję z 14 grudnia 2006 r. (61/236) oraz rezolucję z 22 grudnia 2006 r. (61/244).

zasadzie równouprawnienia sześciu oficjalnych języków tej organizacji<sup>18</sup>. Przy tym w nowszych dokumentach zasada równouprawnienia języków łączona jest z zasadą „wielojęzykowości” (ang. *multilingualism*), która z kolei warunkuje promocje i ochronę różnorodności językowej i kulturalnej; owa „wielojęzykowość” w Organizacji Narodów Zjednoczonych ma świadczyć o demokratycznym charakterze tej organizacji<sup>19</sup>. Widocznym przykładem polityki „wielojęzykowości” było ogłoszenie roku 2008 Rokiem Języków, a dnia 21 lutego każdego roku Dniem Języka Ojczystego<sup>20</sup>. W związku z ogłoszeniem Dnia Języka Ojczystego Departament Informacji Publicznej wprowadził nową inicjatywę – obchody Dni Języków, które mają być dedykowane sześciu oficjalnym językom Organizacji Narodów Zjednoczonych i służyć ochronie wielojęzykowości i różnorodności językowej. Dokonany przez pomysłodawców tej inicjatywy wybór daty ma znaczenie historyczne lub symboliczne dla „świętowanego” w tym dniu języka<sup>21</sup>.

### **III. Języki w wybranych organizacjach regionalnych. Specyfika wyboru języka**

#### **III.a. Liga Państw Arabskich**

Wybór języka dla organizacji regionalnych jest z pewnością o wiele prostszy niż w przypadku organizacji o charakterze powszechnym, jaką jest Organizacja Narodów Zjednoczonych. Organizacje regionalne skupiają bowiem mniejszą liczbę państw, a ich zakres terytorialny jest ograniczony zwykle do konkretnego regionu geograficznego, zdarza się, iż w danym regionie geograficznym będzie można wskazać język dominujący, tak jest chociażby w przypadku Ligi Państw Arabskich, gdzie z pewnością o wyborze języka arabskiego jako języka organizacji zadecydowała powszechność jego użycia w państwach członkach organizacji. Liga Państw Arab-

---

<sup>18</sup> Zob. Resolution of 8 June 2007, 61/266, a także rezolucję z 19 lipca 2011 r.

<sup>19</sup> Zob. Resolution of 8 June 2007, 61/266: Multilingualism. Wobec tego podkreślono m.in. konieczność dokonywania na bieżąco tłumaczeń dokumentów wydawanych w jednym z języków oficjalnych na inne języki oficjalne oraz uzupełniania dokumentów archiwalnych w ich wersji we wszystkich oficjalnych językach. Wskazano również konieczność zniwelowania przewagi w użyciu języka angielskiego podczas prac na forum tej organizacji. Zob. także szeroko na temat „wielojęzykowości” w Organizacji Narodów Zjednoczonych w: Multilingualism, Raport of the Secretary General, A 56/656.

<sup>20</sup> Resolution of 8 June 2007, 61/266: Multilingualism.

<sup>21</sup> Zob. Department of Public Information to Launch 'Language Days at the United Nations'. Press release OBV/853 PI/1926. Dzień Języka Arabskiego przypada 8 grudnia dla uczczenia uznania przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1973 roku tego języka za język oficjalny organizacji. Dzień Języka Angielskiego przypada 23 kwietnia, tradycyjnie data ta jest wiązana z dniem urodzin Williama Shakespeare'a, a Dzień Języka Rosyjskiego to 6 czerwca – dzień urodzin Puszkina. Dzień Języka Francuskiego jest związany z Międzynarodowym Dniem Frankofonii, który przypada 20 marca, a Dzień Języka Hiszpańskiego to 12 października, tradycyjnie świętowany w krajach hiszpańskojęzycznych jako Día de la Hispanidad. Dzień Języka Chińskiego to 20 kwietnia – data upamiętniająca Cangjie, bardzo ważną legendarną postać w starożytnych Chinach, której przypisuje się m.in. wynalezienie chińskiego pisma.

skich była emanacją ideologii panarabizmu, której rozkwit przypadał na lata 40. i 50. XX wieku, zbiegł się więc z tendencją tworzenia organizacji regionalnych w powojennym świecie. Ideologia panarabizmu zakładała, iż państwa arabskie zjednoczą się przeciw państwom kolonialnym. Jedność państw arabskich miała być budowana w oparciu o założenie, że narody posługujące się jednym językiem powinny tworzyć jedno państwo. Obok wspólnoty języka wymieniano jeszcze wspólną historię, jedność terytorialno-geograficzną, pochodzenie etniczne oraz wspólną religię – islam. Łącznie ze wspólnym językiem arabskim elementy te stanowić miały podwalinę nowego panarabskiego państwa<sup>22</sup>. Wobec utopijności tej ideologii państwa arabskie zrealizowały tylko częściowo postulaty panarabizmu, powołując do życia właśnie Ligę Państw Arabskich, której oficjalnym językiem stał się język arabski. Co więcej, jednym z kryteriów członkostwa w Lidze Państw Arabskich, oprócz niezależności państwowej, jest bycie „państwem arabskim”. Wobec braku ścisłej definicji tego terminu pośród licznych prób definicyjnych pojawiają się także takie, które przyporządkowują państwa jako arabskie, jeśli językiem używanym oficjalnie w tym państwie jest język arabski<sup>23</sup>. Możliwość przynależności do organizacji zależy więc

---

<sup>22</sup> K. Brataniec, *Zachód i islam. Dylematy relacji*, Kraków 2009, s. 106. Na temat panarabizmu zobacz także T.A. Kisielewski, *Nowy konflikt globalny*, Warszawa 1993, s. 22 i n. oraz H.A. Jamsheer, *Geneza idei w tradycji wczesnego islamu*, Warszawa 1995, s. 86 i n.

<sup>23</sup> Spośród 22 państw członkowskich Ligi Państw Arabskich (obecnie 21 państw członkowskich, jako że Syria została zawieszona w prawach członkowskich w 2011 r. decyzją Ligi, która była aktem protestu przeciw działaniom reżimu panującego w tym kraju, a zwłaszcza przeciw zabijaniu ludności cywilnej, do którego dochodziło w Syrii) język arabski jest jedynym językiem urzędowym w: Algierii, Bahrajnie, Egipcie, Jordanii, Kuwejcie, Libanie, Libii, Mauretanii, Maroko, Omanie, Palestynie (reprezentowanej przez Organizację Wyzwolenia Palestyny), Katarze, Arabii Saudyjskiej, Syrii, Tunezji, Zjednoczonych Emiratach Arabskich, Jemenie. Oprócz języka arabskiego, będącego językiem urzędowym w wymienionych wyżej krajach członkach Ligi Państw Arabskich, występuje jeszcze jako język urzędowy: na Komorach – język francuski i komoryjski, w Dżibuti – język francuski, w Iraku – język kurdyjski, w Somalii – język somalijski oraz w Sudanie – język angielski – zob. T. Kronholm, *Arab Culture – Reality or Fiction* (w:) *The Middle East – Unity or Diversity*, Papers from the Second Nordic Conference on Middle Eastern Studies, Nordic Institute of Asian Studies, Copenhagen 1993, s. 12–15. W cytowanej pracy autor, próbując zdefiniować pojęcie arabskiej kultury i arabskiego świata, powołuje się na definicję E. Wardiniego, która wskazuje, iż Arabem jest osoba, która posługuje się językiem arabskim jako językiem ojczystym, identyfikuje się z dziedzictwem arabskiej kultury i uznaje się za Araba („Arab is a person who employs Arabic as his mother tongue, identifies himself with the Arab cultural heritage, and regards himself as an Arab”). Wardini postuluje, iż dla określenia kultury arabskiej lepszym terminem byłby termin „orientalna”, a nie „arabska”. T. Kronholm wskazuje także, iż dla określenia terminu „arabski” można sięgnąć do koncepcji geograficznej i połączyć pojęcie „świata arabskiego” z państwami, które należą do Ligi Państw Arabskich właśnie. Wskazuje on także na pewne próby określenia terminu „arabski” z perspektywy przynależności etnicznej czy religijnej. Wielu przedstawicieli nauki te trudności definicyjne próbuje rozwiązać w ten sposób, że przyjmuje, iż: „Arabem jest osoba, która uważa się za Araba”. T. Kronholm, próbuje znaleźć konsensus pośród różnych istniejących definicji, uznając, iż Arabowie posiadają wspólne historyczne dziedzictwo oraz należą do wspólnoty, gdzie język arabski konstytuuje wspólne doświadczenia („collective experience”), a pomiędzy językiem a dziedzictwem historycznym zachodzi interakcja, której skutkiem jest arabska literatura jako trzeci element pojęcia „arabski”. Definicja ta nie ogranicza się więc jedynie do posługiwania się określonym językiem przez świat arabski, chociaż język stanowi jeden

według tych teorii od posługiwania się w danym kraju językiem arabskim, nie dziwi więc, a raczej jest oczywisty wybór tego języka jako oficjalnego języka organizacji. Przy tym, o ile w Organizacji Narodów Zjednoczonych czy innych organizacjach regionalnych postanowienia dotyczące języka organizacji zostały zawarte w umowach założycielskich lub w statutach, to ani w poprzedzającym powstanie Ligi Państw Arabskich i podpisanym przez państwa założycieli na konferencji założycielskiej Protokole Aleksandryjskim z 1944 r.<sup>24</sup>, ani w Pakcie Ligi Państw Arabskich z 1945 r.<sup>25</sup> nie ma takich postanowień. Jedyne odnoszące się do języka arabskiego regulacje to zawarty w art. 20 zdanie trzecie Paktu zapis, iż został on podpisany w języku arabskim. Będzie on więc jednocześnie językiem autentycznym Paktu. Niemniej znaczenie języka arabskiego w Lidze Państw Arabskich podkreśla maksyma wyrażająca etos tej organizacji: „One language, one civilisation: 22 Arab countries”<sup>26</sup>.

### III.b. Rada Europy

Wydaje się, iż w przypadku Rady Europy – jednej z pierwszych powojennych organizacji regionalnych w Europie – wybór języków organizacji opierał się na funkcjonującym ówczesnie zwyczaju międzynarodowym stanowiącym, iż językiem dyplomacji w stosunkach międzypaństwowych były język francuski i język angielski. Rozwiązania przyjęte przez Radę Europy uznawały tenże międzynarodowy zwyczaj, przenosząc go na płaszczyznę współpracy w ramach organizacji międzynarodowej. Statut Rady Europy stanowi w art. 12, iż oficjalnymi językami Rady Europy są język angielski i język francuski. W ramach organizacji mogą być także używane inne języki, okoliczności i warunki ich używania znaleźć się powinny w wewnętrznych regulaminach Komitetu Ministrów i Zgromadzenia Doradczego<sup>27</sup>. Językami oficjalnymi głównego organu Rady Europy – Komitetu Ministrów – jest angielski i francuski, na jego forum dopuszczalne jest użycie innego języka, z tym że mówca musi zadbać o tłumaczenie na jeden z języków oficjalnych, w których proceduje Komitet<sup>28</sup>. Również w Europejskim Trybunale Praw Człowieka językami oficjalnymi są język francuski i język angielski z pewnymi dopuszczalnymi modyfikacjami tej zasady

---

z jej istotnych elementów. Podobnie definiują świat arabski E. Sullivan i J. Ismael w pracy: *The Contemporary Study of the Arab World*, Edmonton 1991, s. ix, jako zjednoczony, przynajmniej do pewnego stopnia, przez język, kulturę i sąsiedztwo geograficzne.

<sup>24</sup> The Aleksandrian Protocol, October 7, 1944. Tekst dostępny na stronie internetowej [http://avalon.law.yale.edu/20th\\_century/alex.asp#1](http://avalon.law.yale.edu/20th_century/alex.asp#1).

<sup>25</sup> Pact of the League of the Arab States, March 22, 1945, U.N. doc. A/C. 6/L.111. Tekst dostępny na stronie internetowej [http://avalon.law.yale.edu/20th\\_century/arableag.asp#1](http://avalon.law.yale.edu/20th_century/arableag.asp#1).

<sup>26</sup> About the League of Arab States. History, Museum With No Frontiers, <http://www.museumwnf.org/league-of-arab-states/?page=LAS-history.php>. Obecnie 21 państw członkowskich – zob. przypis 23.

<sup>27</sup> Statut Rady Europy, Dz. U. z 1994 r. Nr 118, poz. 565. Zob. także Rules of Procedure of the Assembly, 1202 Resolution (1999) adopted on 4 November 1999 with subsequent modifications of the Rules of Procedure, <http://assembly.coe.int/RulesofProcedure/html/EN/Rules.FM.EN.htm>.

<sup>28</sup> Zob. art. 12 Rules of the Procedure of the Committee of Ministers, 5<sup>th</sup> revised edition: 2005, =F5D383.

wynikającymi ze specyfiki działania tego organu<sup>29</sup>. W Zgromadzeniu Doradczym na mocy wspomnianego regulaminu wewnętrznego, oprócz języków oficjalnych, używane mogą być także języki robocze: niemiecki, włoski i rosyjski<sup>30</sup>. Dopuszczalne jest także w ramach Zgromadzenia Doradczego użycie innego, niż oficjalne i robocze, języka, z tym że wówczas mówca jest odpowiedzialny za tłumaczenie symultaniczne na jeden z języków oficjalnych lub roboczych<sup>31</sup>. W przypadku Zgromadzenia Doradczego możemy więc mówić o pewnym postępie w kierunku demokratyzacji języka dyplomacji na forum organizacji międzynarodowych, aczkolwiek w mocno ograniczonym zakresie, polegającej na akceptacji pięciu języków jako oficjalnych i roboczych wobec 47 państw członkowskich tej organizacji.

Rada Europy podejmuje także liczne inicjatywy związane z promocją wielojęzycznej Europy. Można tu wymienić choćby działania związane z poszerzaniem znajomości języków obcych, w tym promocję nauczania języków obcych, co stanowi nieodzowny warunek dialogu międzykulturowego<sup>32</sup>. Do takich inicjatyw zaliczyć należy także obchody Europejskiego Dnia Języków odbywające się 26 sierpnia. Pierwszy raz Europejski Dzień Języków był świętowany w 2001 roku jako jeden z elementów Europejskiego Roku Języków. Na mocy decyzji Komitetu Ministrów postanowiono obchodzić Europejski Dzień Języków każdego roku<sup>33</sup>. Z okazji dziesięciolecia obchodów Europejskiego Dnia Języków Rada Europy i Komisja Europejska wydały wspólną deklarację o współpracy w zakresie promowania i nauczania języków w Europie<sup>34</sup>. Niekwestionowanym osiągnięciem Rady Europy jest także Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych służąca zachowaniu i promowaniu językowego dziedzictwa Europy<sup>35</sup>.

### III.c. Organizacja Państw Amerykańskich

W Organizacji Państw Amerykańskich używane są cztery języki: hiszpański, portugalski, angielski i francuski. Kryterium wyboru języka w przypadku tej organizacji jest status języka jako języka oficjalnego w państwie członkowskim

---

<sup>29</sup> Zob. art. 34 Rules of the Court, Registry of the Court, Strasbourg 2012. [http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/6AC1A02E-9A3C-4E06-94EF-E0BD377731DA/0/REGLEMENT\\_EN\\_2012.pdf](http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/6AC1A02E-9A3C-4E06-94EF-E0BD377731DA/0/REGLEMENT_EN_2012.pdf).

<sup>30</sup> Zob. *ibidem*, Rule 27.

<sup>31</sup> Zob. *ibidem*, Rule 28. Podobne zasady funkcjonują w komitetach i podkomitetach Zgromadzenia Doradczego Rady Europy; zob. Rule 29.

<sup>32</sup> The cultural and intercultural dimensions of language teaching: current practice and prospects, Council of Europe, 2011. Tekst dostępny na stronie [http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Edu-Inter\\_en.asp](http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Edu-Inter_en.asp).

<sup>33</sup> European Year of Languages, Parliamentary Assembly Recommendation 1539 (2001), (PA REC\_1539(2001), GR-C(2001)39 revised). Zob. ustęp 2 tej decyzji ustanawiającej Europejski Dzień Języków.

<sup>34</sup> Wspólna Deklaracja Rady Europy i Komisji Europejskiej z okazji 10 Rocznicy Europejskiego Dnia Języków, <http://ec.europa.eu/languages/day2011/pl/>.

<sup>35</sup> Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych, ratyfikowana przez Polskę 12 lutego 2009 r., weszła w życie 1 czerwca 2009 r. (Dz. U. Nr 137, poz. 1121).



organizacji<sup>36</sup>. Wyjątkiem jest Surinam, gdzie jedynym językiem urzędowym jest język holenderski (choć, spośród innych używanych języków, stosowany jest tam również angielski – jeden z języków urzędowych Organizacji Państw Amerykańskich). Język ten nawet nie mógł być brany pod uwagę przez twórców Organizacji Państw Amerykańskich, gdyż w czasie jej powstania w 1948 roku Surinam był kolonią holenderską pod nazwą Gujana Holenderska. Surinam uzyskał niepodległość w 1975 roku, a w 1977 roku przystąpił do Organizacji Państw Amerykańskich. Język hiszpański jest językiem oficjalnie używanym w Argentynie, Boliwii, Chile, Kolumbii, na Kostaryce, na Kubie<sup>37</sup>, na Dominikanie, w Ekwadorze, Salwadorze, Gwatemali, Hondurasie, Meksyku, Nikaragui, Panamie, Paragwaju, Peru, Urugwaju i Wenezueli. Natomiast język angielski jest językiem urzędowym w Belize, na Barbados, na Bahamach, na Antykwie i Barbudach, w Kanadzie (oprócz francuskiego), na Dominice, na Grenadzie, w Gujanie, na Jamajce, na Wyspie Saint Kitts i Nevis, na Wyspie Świętej Łucji, na Wyspach Świętego Wincenta i Grenadynach, na Wyspach Trynidad i Tobago, w Stanach Zjednoczonych. Język portugalski uznany jest za oficjalny w Brazylii, a język francuski na Haiti oraz w Kanadzie (oprócz języka angielskiego).

W podstawowym dokumencie konstytuującym tę organizację – Karcie Organizacji Państw Amerykańskich podpisanej w Bogocie w 1948 roku – brak jest regulacji odnoszących się do wyboru języków urzędowych organizacji. Jedyne postanowienie odnoszące się do kwestii języków zawarte zostało w art. 108 KNZ, który mówi, iż wersję oryginalną Karty stanowią teksty w języku hiszpańskim, angielskim, portugalskim i francuskim, które są jednakowo oryginalne<sup>38</sup>. Bardziej szczegółowe rozwiązania zostały zamieszczone w przepisach proceduralnych odnoszących się do funkcjonowania poszczególnych organów Organizacji Państw Amerykańskich. Rezolucja

---

<sup>36</sup> Choć nie każdy język mający status języka urzędowego jest językiem oficjalnym Organizacji Państw Amerykańskich. Przykładem może być Boliwia, gdzie oprócz urzędowego języka hiszpańskiego ten status posiada także 36 innych języków lokalnych (zob. art. 5 Konstytucji Boliwii z 2009 r., tekst angielski dostępny na stronie <http://faculty.smc.edu/mfbilgin/Constitutionof%20Bolivia2009English.htm>).

<sup>37</sup> Dnia 31 stycznia 1962 r. rząd kubański został odsunięty od udziału w pracach organizacji, chociaż państwo Kuba nie utraciło statusu członkowskiego w organizacji. System komunistyczny (marksizm-leninizm) został uznany za niekompatybilny z systemem międzyamerykańskim, co miało wpływać negatywnie na solidarność i jedność kontynentu amerykańskiego. Zob. Eighth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs serving as Organ of Consultation in Application of the Inter-American Treaty of Reciprocal Assistance, Documents from the Meeting, Punta del Este, Uruguay, January 22 through 31, 1962. OEA/Ser.F/II.8, doc. 68, s. 14. Po zmianach na Kubie i ociepleniu stosunków amerykańsko-kubańskich na forum Organizacji Państw Amerykańskich pojawiła się znów kwestia kubańska i wniosek o przywrócenie jej udziału w pracach tej organizacji. W dniu 3 czerwca 2009 r. Zgromadzenie Ogólne organizacji wydało rezolucję, w której uznano powołaną wyżej rezolucję z dnia 31 stycznia 1962 r. za nieobowiązującą, a rząd Kuby zachęcono do podjęcia dialogu, który zainicjowałby przywrócenie jego uczestnictwa w pracach organizacji. Zob. Resolution on Cuba, June 3, 2009, AG/RES. 2438 (XXXIX-O/09).

<sup>38</sup> Zob. Charter of Organization of American States (A-41), [http://www.oas.org/dil/treaties\\_A-41\\_Charter\\_of\\_the\\_Organization\\_of\\_American\\_States.htm](http://www.oas.org/dil/treaties_A-41_Charter_of_the_Organization_of_American_States.htm), art. 108, po wprowadzonych zmianach art. 139.

AG/RES 1737 z 2000 roku w art. 53<sup>39</sup> wyraźnie stanowi, iż językami urzędowymi Zgromadzenia Ogólnego są angielski, francuski, portugalski i hiszpański. W tym samym dokumencie w art. 28 znajdują się regulacje, na mocy których Rada została wyposażona w kompetencje do powołania Komitetu Redakcyjnego (ang. Style Committee), w którym zasiadać mieli delegaci posługujący się czterema oficjalnymi językami Zgromadzenia Ogólnego. Komitet Redakcyjny miał zapewniać identyczność wersji przyjmowanych w ramach Zgromadzenia Ogólnego dokumentów w każdym z jego urzędowych języków oraz, o ile to konieczne, dokonywać stylistycznych zmian<sup>40</sup>. Regulacje dotyczące języka pojawiają się także w przepisach proceduralnych innych organów Organizacji Państw Amerykańskich.

Polityka wielojęzyczności w Organizacji Państw Amerykańskich ma zasadnicze znaczenie dla komunikacji w ramach organów tej organizacji i samej organizacji. Można postawić tezę o znacznym stopniu równouprawnienia języków w tej organizacji, pamiętając, iż statusu języka organizacji nie posiada język holenderski czy języki używane w państwach członkowskich Organizacji Państw Amerykańskich, takich jak język kicz<sup>41</sup>. Wielojęzyczność ujawnia się podczas funkcjonowania głównych organów organizacji, na ich spotkaniach istnieje możliwość używania czterech oficjalnych języków, co z kolei powoduje konieczność zapewnienia tłumaczeń pisemnych i ustnych. W przypadku spotkań podkomisji i grup roboczych wykorzystywane są dwa języki: angielski i hiszpański<sup>42</sup>. Tłumaczenia zapewnia Sekretariat Organizacji Państwa Amerykańskich, działając przez Departament Służb Językowych (ang. Division of Language Services)<sup>43</sup>.

### III.d. Unia Afrykańska

Unia Afrykańska, licząca 54 państwa członkowskie<sup>44</sup>, pod względem językowym ma najbardziej chyba skomplikowaną sytuację ze wszystkich organizacji regionalnych. Doskonałym przykładem złożoności, która cechuje rzeczywistość językową w Afryce, jest Zambia, gdzie, oprócz języka angielskiego, używanych jest 46 samo-

---

<sup>39</sup> Amendments to the Rules of Procedure of the General Assembly, June 5, 2000, AG/RES. 1737 (XXX-O/00), art. 53.

<sup>40</sup> Zob. *ibidem*, art. 28. Zaskakujące jest, że podobnych regulacji nie przewidują przepisy proceduralne Stałej Rady (Rules of the Procedure of the Permanent Council, October 1, 1980, CP/doc.1112/80 rev. 4, corr. 1, 27 August 2003, Original: Spanish), ważnego organu kierującego bieżącymi sprawami organizacji.

<sup>41</sup> M. P. Groves, *Information Sur L'Emploi Des Langues Officielles a L'OAS: Le Multilinguisme*, Le 29 aout 2002, Quebec, Canada, Seminarie Interamericain Sur La Gestion Des Langues Inter-American Languages Management Seminar, Quebec 28–30 aout 2002, s. 1. Tekst otrzymałam dzięki uprzejmości Departamentu Służb Językowych Organizacji Państw Amerykańskich.

<sup>42</sup> *Ibidem*, s. 4.

<sup>43</sup> *Ibidem*.

<sup>44</sup> List of Countries Which Have Signed, Ratified/Acceded to The Constitutive Act of The African Union, African Union, 13.07.2012, <http://www.au.int/en/sites/default/files/Constitutive%20Act%20-%20Final.pdf>.

dzielnych, wyodrębnionych języków afrykańskich<sup>45</sup>. Na złożoność tej sytuacji miały wpływ uwarunkowania historyczne kontynentu. Arabska ekspansja w Afryce północnej (VII w.) spowodowała obecność języka arabskiego, natomiast języki europejskie zaczęły funkcjonować w Afryce od XV wieku, od czasów kolonizacji dokonywanej przez państwa europejskie. Obecnie w państwach afrykańskich, będących członkami Unii Afrykańskiej, przyjęto różne rozwiązania, jeśli chodzi o języki urzędowe. Niektóre z nich, jak np. Algieria, wyróżniają języki urzędowe (w tym przypadku jest nim język arabski) i języki narodowe (w przypadku Algierii to język berberyjski). Inne wyróżniają języki urzędowe, takie jak np. język francuski, angielski, hiszpański, portugalski czy arabski, mimo że powszechnie używane są języki afrykańskie. Co więcej, nadanie językowi kwalifikacji języka urzędowego może mieć miejsce także w sytuacji, gdy znakomita większość populacji nie jest w stanie używać tego języka, a porozumiewa się w językach afrykańskich, jak to ma miejsce w Sierra Leone. Jednak i języki afrykańskie uzyskują czasem status języka urzędowego, przykładem może być Botswana, gdzie obowiązuje język angielski oraz język tswana. Ciekawym przypadkiem jest Erytrea, gdzie brak regulacji odnośnie do języka urzędowego, preferowanie wybranego języka mogłoby bowiem doprowadzić do marginalizacji osób mówiących innymi językami<sup>46</sup>. Zasadniczym elementem polityki językowej w Erytrei jest promocja wielojęzyczności i rozwiązywanie problemów związanych z jej istnieniem<sup>47</sup>. Niemniej władze państwowe i jednostki edukacyjne, wypełniając swoje funkcje, używają języka angielskiego, włoskiego, arabskiego i tigrinya. Zastępując Organizację Jedności Afrykańskiej, Unia Afrykańska ustanowiła nowe prawne podstawy swego funkcjonowania, odnosząc się w tym także do języków, które mają być używane w organizacji. Akt Konstytuujący Unię Afrykańską odnosi się do kwestii języków w art. 25, stanowiąc, iż „roboczymi językami [ang. *working languages* – A.C.] organizacji i wszystkich jej instytucji, jeśli to możliwe, są języki afrykańskie, arabski, angielski, francuski i portugalski”<sup>48</sup>. Postanowienie to zostało zmienione przez art. 11 Protokołu w sprawie zmian Aktu Konstytuującego Unię Afrykańską z 2003 r., który obecnie jeszcze nie obowiązuje, gdyż procedury ratyfikacji wymagane do jego wejścia w życie nie zostały jeszcze zakończone<sup>49</sup>. Zmiany dotyczyły tytułu art. 25, który zamiast „Języki robocze” otrzymał teraz brzmienie „Języki oficjalne”

---

<sup>45</sup> Ethnologue, Languages of the World, Zambia, <http://www.ethnologue.com/country/ZM/languages>.

<sup>46</sup> Ch. Hailemariam, S. Kroon, J. Walters, *Multilingualism and Nation Building: Language and Education in Eritrea*, Journal of Multilingual and Multicultural Development 1999, vol. 20, no. 6 s. 488.

<sup>47</sup> *Ibidem*.

<sup>48</sup> Zob. treść art. 25. “Working Languages. The working languages of the Union and all its institutions shall be, if possible, African languages, Arabic, English, French and Portuguese”, Constitutive Act of the African Union, adopted in 2000 at the Lome Summit (Togo), entered into force in 2001, [http://www.au.int/en/sites/default/files/ConstitutiveAct\\_EN.pdf](http://www.au.int/en/sites/default/files/ConstitutiveAct_EN.pdf).

<sup>49</sup> List of Countries Which Have Signed, Ratified/Acceded to The Protocol on the Amendments to the Constitutive Act of the African Union, African Union, Addis Ababa, Ethiopia, 16.04.2014, [http://www.au.int/en/sites/default/files/Amendments%20to%20the%20Constitutive%20Act\\_0.pdf](http://www.au.int/en/sites/default/files/Amendments%20to%20the%20Constitutive%20Act_0.pdf).

(ang. *official languages*). Modyfikacja dotycząca nazwy języków została wprowadzona także w tekście omawianej regulacji zawartej w art. 25 Aktu Konstytuującego Unię Afrykańską, również tam zamiast języków roboczych wprowadzono języki oficjalne. Jeśli chodzi o pozostałe zmiany, uznano, iż oficjalnymi językami organizacji i wszystkich jej instytucji są języki arabski, angielski, francuski, portugalski, hiszpański, suahili oraz wszystkie inne afrykańskie języki<sup>50</sup>. Ponadto wprowadzono zasadę, iż Rada Wykonawcza Unii Afrykańskiej określi proces i praktyczne sposoby korzystania z języków urzędowych jako języków roboczych<sup>51</sup>. Wydaje się, iż wobec rzeczywistości językowej w Afryce oraz nie do końca określonej sytuacji w kwestii językowej w samej Unii Afrykańskiej utworzenie Afrykańskiej Akademii Języków (ang. African Academy of Languages) można uznać za pożądaną inicjatywę. Ma ona promować używanie i zachowanie języków afrykańskich. Na wagę, jaką Unia Afrykańska przywiązuje do kultywowania i ochrony języków afrykańskich, wskazuje także ogłoszenie przez tę organizację roku 2006 rokiem Języków Afrykańskich.

## IV. Unia Europejska

### IV.1. Uwagi wstępne

Znakiem rozpoznawczym Unii Europejskiej jest wielojęzyczność tej organizacji. Można postawić tezę, iż zasady obowiązujące w Unii Europejskiej w kwestii polityki językowej tej organizacji są najbardziej zadowalające, jeśli chodzi o proces demokratyzacji języka dyplomacji na forum organizacji międzynarodowych. Założenie, iż do oficjalnych i autentycznych języków organizacji zalicza się języki wszystkich jej państw członkowskich, świadczy o tym, że organizacja przykładą dużą wagę do zasady równości państw w ramach organizacji, czego emanacją jest właśnie zasada równouprawnienia obowiązujących w niej języków. Wydaje się, iż w Unii Europejskiej, biorąc pod uwagę mocno integrujący charakter tej organizacji, nie byłaby możliwa zgoda na przyjęcie jednego języka, który stałby się jej *lingua franca*, mimo że takie propozycje co jakiś czas pojawiają się w debacie publicznej i w samej Unii Europejskiej. Niezgoda na jeden oficjalny język w Unii wynika z silnej pozycji europejskich języków narodowych, co związane jest ze swoistą „inercją (trudności z nauczeniem się i przestawieniem na inne bardziej «opłacalne» języki, interesami ekonomicznymi (europejskiej języki narodowe są ciągle bardzo przydatne), jak i z przywiązania do swoich języków narodowych jako symboli tożsamości narodowej. Wyrazem tej

---

<sup>50</sup> Zob. treść art. 11 ust. 1 Protokołu w sprawie zmian Aktu Konstytuującego Unię Afrykańską: “The official languages of the Union and all its institutions shall be Arabic, English, French, Portuguese, Spanish, Kiswahili and any other African language”, Protocol on Amendments to the Constitutive Act of the African Union, adopted by the 1st Extraordinary Session of the Assembly of the Union in Addis Ababa, Ethiopia on 3 February 2003, and by the 2nd Ordinary Session of the Assembly of the Union in Maputo, Mozambique on 11 July 2003, [http://au.int/en/sites/default/files/PROTOCOL\\_AMENDMENTS\\_CONSTITUTIVE\\_ACT\\_OF\\_THE\\_AFRICAN\\_UNION.pdf](http://au.int/en/sites/default/files/PROTOCOL_AMENDMENTS_CONSTITUTIVE_ACT_OF_THE_AFRICAN_UNION.pdf).

<sup>51</sup> Zob. *ibidem*, art. 11 ust. 2: “The Executive Council shall determine the process and practical modalities for the use of official languages as working languages”.

sytuacji jest oficjalna wielojęzyczność Unii Europejskiej – możliwość posługiwania się obywateli Unii w kontaktach z Unią i w Unii swoimi językami narodowymi”<sup>52</sup>. Często środowiska przeciwnie ściślejszej integracji w ramach Unii Europejskiej manifestacyjnie okazują swoje przywiązanie do języka narodowego, traktując go jak jeden z bastionów tożsamości narodowej, jakoby „zagrożonej” przez proces zjednoczeniowy czy koncepcję tożsamości europejskiej. Ponadto, podobnie jak w innych regionach świata – Ameryce czy Afryce – Europa jest kontynentem zróżnicowanym językowo, a języki narodowe odgrywają istotną rolę we wszystkich sferach życia<sup>53</sup>. Wspomniana wyżej Afryka czy Ameryka są bardziej od Europy zróżnicowane językowo, ale jedynie w sferze kontaktów osobistych o charakterze nieformalnym, natomiast w sferach administracji państwowej, biznesie, nauce, kulturze czy oświacie używa się w tamtych regionach niewielkiej liczby języków<sup>54</sup>. W Europie najczęściej używanym językiem jest niemiecki (16% Europejczyków), następnie angielski (13%), francuski (12%) oraz hiszpański i polski (po 8%). Dla większości Europejczyków językiem ojczystym jest język oficjalny państwa, w którym zamieszkują (np. Grecja i Węgry – po 99%, Czechy – 98%, Włochy i Malta – po 97%). W niektórych państwach europejskich stosunkowo duża grupa ludzi używa innych języków ojczystych niż oficjalny język państwa, tak jest np. w Luksemburgu (gdzie 19% respondentów wymieniło język portugalski), w Słowacji i Rumunii (gdzie odpowiednio 9% i 8% respondentów wymieniło język węgierski) oraz w Wielkiej Brytanii (gdzie 2% respondentów wymienia język polski, a po 1% respondentów niemiecki, francuski, portugalski, urdu oraz walijski)<sup>55</sup>.

## IV.2. Języki autentyczne

Zgodnie z postanowieniami art. 7 Traktatu z Lizbony umowa ta została sporządzona w 23 językach państw sygnatariuszy i jak stanowi Traktat, „teksty w każdym z tych języków są na równi autentyczne”<sup>56</sup>. W obecnej rzeczywistości prawnej, po

---

<sup>52</sup> R. Szul, *Tożsamość językowa a kwestia językowa w Unii Europejskiej*, Studia Regionalne i Lokalne 2007, nr 4/30, s. 74 i 75.

<sup>53</sup> *Ibidem*, s. 74.

<sup>54</sup> *Ibidem*, s. 75.

<sup>55</sup> Europeans and Their Languages, Special Eurobarometr 386, European Commission, June 2012, s. 10–11, [http://ec.europa.eu/public\\_opinion/archives/ebs/ebs\\_386\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf).

<sup>56</sup> Art. 7 Traktatu z Lizbony zmieniającego Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, podpisany w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r., Dziennik Urzędowy C 306 z 17.12.2007. Zob. także art. 55 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (dalej TUE) w wersji skonsolidowanej Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana) – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana) – Protokoły – Załączniki – Deklaracje dołączone do Aktu końcowego konferencji międzyrządowej, która przyjęła Traktat z Lizbony podpisany w dniu 13 grudnia 2007 roku – Tabele ekwiwalencyjne, Dziennik Urzędowy C 326 z 26.10.2012. Wskazany art. 55 ust. 1 TUE ma następujące brzmienie: „Niniejszy Traktat został sporządzony w jednym oryginalnym egzemplarzu w językach angielskim, bułgarskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim,

przystąpieniu Chorwacji do Unii Europejskiej, obowiązują w tej organizacji 24 języki autentyczne: angielski, bułgarski, chorwacki, czeski, duński, estoński, fiński, francuski, grecki, hiszpański, irlandzki, litewski, łotewski, maltański, niderlandzki, niemiecki, polski, portugalski, rumuński, słowacki, słoweński, szwedzki, węgierski i włoski. Trzeba także zauważyć, iż Traktat o Unii Europejskiej w art. 55 ust. 2 dopuszcza tłumaczenie treści tego traktatu na wszystkie inne języki określone przez państwa członkowskie, które zgodnie z ich porządkiem konstytucyjnym mają status języków urzędowych na całym terytorium tych państw lub ich części. Państwo członkowskie przekazuje wówczas poświadczoną kopię takich tłumaczeń do archiwów Rady<sup>57</sup>. Pojęcie języków na równi autentycznych oznacza, iż tekst umowy posiada taką samą moc w każdym z tych języków, a języki te mają takie samo znaczenie przy interpretacji tekstu traktatu. Języki autentyczne stanowią pierwszą grupę języków w ramach języków unijnych.

### IV.3. Języki urzędowe

Drugą grupę języków unijnych stanowią języki urzędowe. Języki urzędowe zostały ustalone zgodnie z procedurą uregulowaną w art. 290 TWE i art. 190 TEWEA, która wymaga, aby listę tych języków określiła Rada, stanowiąc jedno-myślnie. W 1958 r. na mocy przytoczonych wyżej postanowień Rada wydała rozporządzenie nr 1 w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej<sup>58</sup>, które później było wielokrotnie nowelizowane. Ustanowiło ono reżim językowy w zakresie języków urzędowych dla Unii Europejskiej. Lista języków urzędowych pokrywa się z listą języków autentycznych. W językach urzędowych publikowany jest Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, w tych językach bowiem muszą być dostępne wszystkie akty powszechnie obowiązujące. Ponadto kwestie związane ze stosowaniem języków urzędowych w instytucjach europejskich uregulowane zostały w regulaminach poszczególnych instytucji. Artykuł 158 w ustępie 1 Regulaminu Parlamentu Europejskiego stanowi, iż wszystkie dokumenty Parlamentu są sporządzane w językach urzędowych. Ponadto poseł może wypowiadać się w wybranym przez siebie języku urzędowym, wystąpienie takie będzie tłumaczone symultanicznie na wszystkie inne języki urzędowe, przy czym Prezydium Parlamentu Europejskiego może zarządzić tłumaczenie symultaniczne na każdy inny język, jeżeli uzna to za niezbędne<sup>59</sup>. Regulamin wewnętrzny Rady w art. 14 stanowi, iż obraduje

---

portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim i włoskim, przy czym teksty w każdym z tych języków są na równi autentyczne. Zostaje on złożony do depozytu w archiwum Rządu Republiki Włoskiej, który przekaże uwierzytelniony odpis każdemu z rządów pozostałych Państw-Sygnatariuszy”.

<sup>57</sup> Art. 55 ust. 2 TUE.

<sup>58</sup> Rozporządzenie nr 1 w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (Dziennik Urzędowy 017 z 6.10.1958, dalej: rozporządzenie nr 1).

<sup>59</sup> Zob. art. 158 ust. 2 Regulaminu ósmej kadencji Parlamentu, lipiec 2014, <http://www.europarl.europa.eu/sipade/rulesleg8/Rulesleg8.PL.pdf>. Zob. także art. 158 ust. 3 i 4 wspomnianego wyżej Regulaminu Parlamentu Europejskiego dotyczący używania języków urzędowych podczas

ona i podejmuje decyzje jedynie na podstawie dokumentów i projektów sporządzonych w językach określonych w obowiązujących przepisach dotyczących systemu językowego, chyba że podemie jednomyślnie odmienną decyzję uzasadnioną pilną potrzebą. Ponadto każdy członek Rady może sprzeciwić się przeprowadzeniu dyskusji, jeśli tekst ewentualnych zmian nie jest sporządzony we wskazanych przez niego językach należących do systemu językowego UE<sup>60</sup>. Podobną regulację w art. 9 stanowi Regulamin wewnętrzny Rady Europejskiej<sup>61</sup>. Podczas procedury przed Trybunałem Sprawiedliwości UE używać można 24 języków urzędowych, jak wskazuje stanowiący w tym względzie regulę ogólną art. 36 Regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości. Ustalenie języka postępowania w sprawach wszczętych na podstawie skarg bezpośrednich dokonuje się w związku z wyborem skarżącego, z zastrzeżeniem kilku uregulowanych w tym przypisie wyjątków<sup>62</sup>. W przypadku rozpatrywania odwołania od orzeczeń Sądu językiem postępowania jest język, w którym zostało wydane orzeczenie Sądu, od którego wniesiono odwołanie<sup>63</sup>. Jeśli chodzi o postępowanie prejudycjalne, zasadą jest, iż językiem postępowania jest język sądu odsyłającego, który zwrócił się do Trybunału<sup>64</sup>. Język w postępowaniu przed Trybunałem Sprawiedliwości jest używany w pismach procesowych i wystąpieniach stron, włączając w to przedstawione lub załączone materiały i dokumenty, używa się go także w protokołach oraz orzeczeniach Trybunału<sup>65</sup>. Trybunał Sprawiedliwości posiada swoją służbę tłumaczeniową, która wraz z sekretarzem dba o odpowiedni przekład dokumentów oraz wypowiedzi ustnych w postępowaniu<sup>66</sup>. Publikacje Trybunału są

---

posiedzeń komisji i delegacji: „Podczas posiedzeń komisji i delegacji zapewniane jest tłumaczenie na języki urzędowe używane i wnioskowane przez członków komisji lub delegacji i ich zastępców. 4. W trakcie posiedzeń komisji lub delegacji odbywających się poza ich zwykłymi miejscami pracy zapewniane jest tłumaczenie z i na języki tych członków, którzy potwierdzili swój udział w posiedzeniu. Zasada ta może zostać złagodzona za zgodą członków komisji lub delegacji. Ewentualne spory rozstrzyga Prezydium. Jeżeli po ogłoszeniu wyników głosowania okaże się, że występują niezgodności pomiędzy tekstami sporządzonymi w różnych językach, Przewodniczący podejmuje decyzję o ważności ogłoszonych wyników głosowania w myśl art. 184 ust. 5. Jeśli zatwierdzi on wyniki, określa też, którą z wersji uznaje się za uchwaloną. Wersja oryginalna nie może być jednak zawsze uznawana za tekst oficjalny, ponieważ możliwa jest sytuacja, w której teksty sporządzone we wszystkich innych językach różnią się od tekstu oryginalnego”.

<sup>60</sup> Zob. art. 14 ust. 1 i 2 Regulaminu wewnętrznego Rady, Luksemburg, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2010, [http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/pdf/rules\\_of\\_procedure\\_of\\_the\\_council/rules\\_of\\_procedure\\_of\\_the\\_council\\_pl.pdf](http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/pdf/rules_of_procedure_of_the_council/rules_of_procedure_of_the_council_pl.pdf).

<sup>61</sup> Regulamin wewnętrzny Rady Europejskiej, [http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/pdf/rules\\_of\\_procedure\\_of\\_the\\_council/rules\\_of\\_procedure\\_of\\_the\\_council\\_pl.pdf](http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/pdf/rules_of_procedure_of_the_council/rules_of_procedure_of_the_council_pl.pdf).

<sup>62</sup> Zob. art. 37 par. 1 lit. a, b, c Regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości, tekst skonsolidowany, [http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2012-10/rp\\_pl.pdf](http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2012-10/rp_pl.pdf).

<sup>63</sup> Zob. *ibidem*, art. 37 par. 2 lit. a.

<sup>64</sup> Zob. *ibidem*, art. 37 par. 3.

<sup>65</sup> *Ibidem*, art. 38 par. 1, zob. także art. 38 par. 2–5.

<sup>66</sup> Zob. *ibidem*, art. 39: „Zadania sekretarza w dziedzinie tłumaczeń. Sekretarz zapewnia, na wniosek sędziego, rzecznika generalnego lub strony, przekład stanowisk przedstawionych na piśmie lub ustnie w toku postępowania przed Trybunałem na język wybrany przez tego sędziego, rzecznika generalnego lub stronę spośród języków wymienionych w art. 36” oraz art. 42: „Służba tłumaczeniowa Trybunału. Trybunał ustanawia służbę tłumaczeniową, w której skład wchodzi

wydawane w językach określonych w art. 1 rozporządzenia nr 1. Tekst autentyczny stanowi tekst sporządzony w języku postępowania lub w innym języku, który został dopuszczony do użycia jako język postępowania zgodnie z zasadami zawartymi w Regulaminie postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości<sup>67</sup>.

#### IV.4. Języki robocze

Rozporządzenie nr 1 nie dokonało rozróżnienia pomiędzy „językami oficjalnymi” i „językami roboczymi” w Unii Europejskiej. W rozumieniu art. 1 rozporządzenia nr 1 wszystkie języki oficjalne powinny być jednocześnie językami roboczymi Unii Europejskiej. Regulacje zawarte w rozporządzeniu nr 1 wskazują, iż Unia Europejska nadaje identyczny status prawny wszystkim językom urzędowym zgłoszonym przez państwa członkowskie. Niemniej w rzeczywistości organy Unii Europejskiej nie pracują we wszystkich językach określonych jako robocze w rozporządzeniu nr 1. W codziennej pracy instytucji i agencji używane są trzy języki: angielski, francuski, a także niemiecki. Podstawę prawną dla nierówności w zakresie stosowania języków w Unii Europejskiej wprowadziło *note bene* rozporządzenie nr 1 w art. 6, stanowiąc, iż instytucje mogą określić w swoich regulaminach, które z języków mają być wykorzystane w konkretnych przypadkach. Najczęściej używanym językiem w instytucjach jest język angielski, co powoduje reakcje francuskich i niemieckich obrońców języków narodowych i propagatorów użycia tych języków w codziennej pracy instytucji<sup>68</sup>.

Rozporządzenie nr 1 w art. 2 nakłada na instytucje europejskie obowiązek przesyłania dokumentów do państwa członkowskiego w jego języku oficjalnym. Natomiast dokumenty wysyłane przez państwo członkowskie lub osobę podległą jego jurysdykcji mogą być sporządzone w którymkolwiek języku oficjalnym UE. Instytucje powinny udzielić odpowiedzi w tym samym języku<sup>69</sup>. Prawa obywateli Unii Europejskiej w tym względzie zostały zabezpieczone przez odpowiednie postanowienia Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, który w art. 20 ust. 2 lit. d stanowi, iż obywatele mają prawo m.in. do „zwracania się do instytucji i organów doradczych Unii w jednym z języków Traktatów oraz otrzymywania odpowiedzi w tym samym języku”<sup>70</sup>. Ponadto w art. 41 Karty wskazano, iż chronione na jej podstawie prawo do

---

eksperti posiadający odpowiednie wykształcenie prawnicze i gruntowną znajomość kilku języków urzędowych Unii Europejskiej”.

<sup>67</sup> Zob. *ibidem*, art. 31.

<sup>68</sup> H. Morris, S. Pignal, *French language losing its cachet? Au contraire*, Financial Times, 2010, February 7, <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/ba88c07a-1414-11df-8847-00144feab49a.html#axzz3afsN4FEe>; BBC News Europe, *Chirac upset by English address*, 24 March 2006, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4840160.stm>; M. Wagińska-Marzec, *Język niemiecki językiem dyplomacji UE*, Instytut Zachodni. Biuletyn 2010, nr 39, s. 1 i n., [http://www.iz.poznan.pl/news/204\\_nr%2039.%20j%C4%99zyk%20niemiecki%20w%20dyplomacji.pdf](http://www.iz.poznan.pl/news/204_nr%2039.%20j%C4%99zyk%20niemiecki%20w%20dyplomacji.pdf).

<sup>69</sup> Zob. art. 3 rozporządzenia nr 1.

<sup>70</sup> Wersje skonsolidowane Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana) – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana) – Protokoły – Załączniki – Deklaracje dołączone do



dobrej administracji oznacza, że jednostka może zwrócić się pisemnie do instytucji Unii w jednym z języków traktatów i w tym języku musi otrzymać odpowiedź<sup>71</sup>. Zasada ta została również zawarta art. 13 Europejskiego Kodeksu Dobrej Administracji: „Urządник zapewni, że każdy obywatel Unii lub każda pojedyncza osoba, która zwróci się na piśmie do instytucji w jednym z języków traktatu, otrzyma odpowiedź w tym samym języku. Zasada ta obowiązuje także w miarę możliwości osoby prawne, jak również stowarzyszenia (organizacje pozarządowe) oraz podmioty gospodarcze”<sup>72</sup>.

#### IV.5. Języki dyplomacji

Języki dyplomacji Unii Europejskiej oznaczają języki, które używane są przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych i jej delegatury w celu komunikacji w zakresie unijnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w ramach stosunków dyplomatycznych Unii z krajami spoza Unii. Wydaje się, iż zadania, jakie stoją przed dyplomacją UE, czyli spójność i skuteczność jej polityki zagranicznej, uzasadniają konieczność wyboru określonych języków dyplomacji. Należą do nich: język angielski, francuski i hiszpański. Właściwie wybór języków angielskiego i francuskiego nie dziwi, gdyż każdy z nich ma historycznie ugruntowaną pozycję jako język dyplomacji międzynarodowej, język hiszpański również pretendował do tego miana<sup>73</sup>. Wobec faktu, iż kwestia wyboru języka używanego przez organy Unii stanowi przedmiot kontrowersji, także w przypadku wyboru języka przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych dokonany wybór języków nie został zaakceptowany przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej. W 2010 r. Minister Spraw Zagranicznych Niemiec wystąpił do ówczesnej wysokiej przedstawiciel do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Catherine Ashton, z wnioskiem, aby język niemiecki potraktować jako równoprawny z innymi językami używanymi w dyplomacji europejskiej<sup>74</sup>. Niemieccy dyplomaci, optując za takim rozwiązaniem, podkreślali, iż zaakceptowanie polityki językowej, która nie uwzględni roli języka niemieckiego, stworzyłoby precedens dla innych instytucji. Ponadto powoływano się na argument, iż język niemiecki jest jednym z najczęściej używanych języków w Europie i po języku angielskim – drugim najczęściej nauczanym językiem w Europie<sup>75</sup>. Mimo licznych działań dyplomatycznych wskazujących na konieczność uznania języka niemieckiego za język

---

Aktu końcowego konferencji międzyrządowej, która przyjęła Traktat z Lizbony podpisany w dniu 13 grudnia 2007 r. – Tabele ekwiwalencyjne, Dziennik Urzędowy C 326, 26/10/2012, s. 1–390, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=PL>.

<sup>71</sup> Zob. art. 41 ust. 4 Karty Praw Podstawowych, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 326, z 26.10.2012, s. 391, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=EN>, dalej: Karta Praw Podstawowych.

<sup>72</sup> J. Świątkiewicz, *Europejski Kodeks Dobrej Administracji (tekst i komentarz o zastosowaniu kodeksu w warunkach polskich procedur administracyjnych)*, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa, październik 2002, s. 22.

<sup>73</sup> E. Pietkiewicz, *Protokół dyplomatyczny*, Warszawa 1998, s. 88; H. Kamen, *Imperium hiszpańskie. Dzieje rozkwitu i upadku*, Warszawa 2008, s. 508–515.

<sup>74</sup> M. Wagińska-Marzec, *op. cit.*, s. 2.

<sup>75</sup> *Ibidem*.

dplomacji w obecnej sytuacji starania niemieckie nie odniosły skutku. Obawy o pozycję języka narodowego w dyplomacji europejskiej mają także państwa, których język jest wykorzystywany przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, takie jak np. Francja. Jest to związane z wiodącą rolą języka angielskiego, która uwidoczniła się także w służbach dyplomatycznych Unii Europejskiej. Obawy te spotęgowała jeszcze pierwsza nominacja na stanowisko wysokiego przedstawiciela do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Brytyjki, Catherine Ashton; pojawiły się wówczas zarzuty, iż dyplomacja europejska będzie anglojęzyczna<sup>76</sup>. Wydaje się, iż wobec braku jasnej regulacji kontrowersje w tym zakresie nie zostaną szybko wyjaśnione.

#### IV.6. *Lingua franca*

Wobec skomplikowanej sytuacji językowej w Unii Europejskiej, powodującej liczne wydatki na tłumaczenia ustne i pisemne oraz kontrowersje dotyczące wyboru język roboczych skutkujące często nieporozumieniami o charakterze politycznym, pojawiły się projekty wprowadzenia jednego języka komunikacji w tej organizacji. Postulowano, aby taką rolę pełnił *interlingua* czy esperanto; co jakiś czas powracają także postulaty ustanowienia języka angielskiego jedynym językiem Unii Europejskiej<sup>77</sup>. Wydaje się jednak, iż te postulaty wobec polityki wielojęzyczności w Unii Europejskiej mającej za cel zachowanie języków narodowych na razie nie zostaną spełnione. W razie gdyby w Unii Europejskiej przyjęty został jeden język organizacji, oznaczałoby to odejście od zasady równouprawnienia języków, która dziś jest postrzegana jako jeden ze znaków rozpoznawczych tej organizacji, stanowiąc w tym zakresie rozwiązanie unikatowe w skali globalnej. Nie ma bowiem w obecnych czasach organizacji międzynarodowych, które by na taką skalę, jak Unia Europejska, promowały i wykorzystywały języki narodowe swoich państw członków. W celu zachowania wielojęzyczności Unia Europejska podejmuje działania dotyczące nauczania języków obcych oraz badań i rozwoju wielojęzyczności. Wspiera także organizacje pozarządowe, takie jak Europejskie Biuro do spraw Języków Rzadziej Używanych, działające na rzecz społeczności używających języków mniejszości etnicznych. Unia Europejską dołączyła także do inicjatywy Rady Europy związanej z obchodami Europejskiego Roku Języków w 2001 r. oraz obchodów Europejskiego Dnia Języków, które odbywają się co roku 26 sierpnia.

#### V. Podsumowanie

Powstanie organizacji międzynarodowej typu globalnego oraz organizacji regionalnych doprowadziło do przełamania zasady funkcjonowania jedynie wybranych języków w stosunkach międzynarodowych. Pierwsze inicjatywy w tym zakresie pod-

---

<sup>76</sup> H. Morris, S. Pignal, *op. cit.*

<sup>77</sup> T. van Els, *Multilingualism in the European Union*, International Journal of Applied Linguistics 2005, vol. 15, Issue 3, s. 263 i n. Na ten temat zob. także U. Ammon, *Language Conflicts in the European Union*, International Journal of Applied Linguistics 2006, vol. 16, no. 3, s. 321 i n.

jęte zostały na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych, jednak ze względu na specyfikę tej organizacji i jej ogólnoświatowy charakter zasada równouprawnienia języków została zastosowana tam w ograniczonym zakresie. Bardzo jasna sytuacja w zakresie języka istnieje w Organizacji Państw Arabskich – jest on językiem oficjalnym wszystkich państw członkowskich tej organizacji oraz samej organizacji. Rada Europy stosuje tradycyjne zasady dotyczące języków dyplomatycznych, wybierając języki francuski i angielski jako języki komunikacji na zewnątrz organizacji oraz te same także najczęściej wewnątrz organizacji. Najbardziej niejasna sytuacja, jeśli chodzi o języki używane przez organizacje międzynarodowe, istnieje w Unii Afrykańskiej, zasady dotyczące stosowania języków w tej organizacji dopiero są ustalane. Niemniej założenia, na których buduje reżim językowy Unia Afrykańska, zmierzają w kierunku demokratyzacji języka dyplomatycznego na forum tej organizacji. Ostatnio wprowadzona zmiana definiuje w sposób szeroki języki organizacji, mają to być bowiem język arabski, angielski, francuski, portugalski, hiszpański, suahili oraz wszystkie inne afrykańskie języki. Zwłaszcza określenie „wszystkie inne afrykańskie języki” ma bardzo szerokie znaczenie. Unia Europejska wprowadziła unikatowe w skali świata zasady dotyczące stosowania języków w tej organizacji. W pełni, przynajmniej w sensie prawnym i w odniesieniu do języków autentycznych i urzędowych, urzeczywistniono zasadę równouprawnienia języków na forum organizacji międzynarodowej. Ponadto na uwagę zasługuje fakt szczegółowej regulacji kwestii językowych i wyróżnienie kilku typów języków używanych w organizacji, a mianowicie wspomnianych już języków autentycznych, urzędowych, roboczych oraz języków dyplomacji Unii Europejskiej. Promowana w Unii wielojęzyczność ma ścisły związek z wartościami europejskimi, które leżą u podstaw tej organizacji. Unia opiera się bowiem na „jedności w różnorodności”, a ta z kolei oznacza różnorodność kultur, obyczajów, wyznań i przekonań oraz języków. Jak wskazywano w Nowej strategii ramowej w sprawie wielojęzyczności z 2005 r., „to właśnie zróżnicowanie decyduje o tożsamości Unii Europejskiej; nie jest ona tygłem, w którym różnice się zacierają, lecz wspólnym domem, w którym ceni się różnorodność; języki macierzyste stanowią źródło bogactwa i pomost dla większej solidarności i wzajemnego zrozumienia”<sup>78</sup>. Poszanowanie praw jednostki w tym zakresie gwarantować ma art. 21 Karty Praw Podstawowych, który m.in. zakazuje dyskryminacji ze względu na język, oraz art. 22 Karty Praw Podstawowych, który stanowi, iż Unia szanuje różnorodność kulturową, religijną i językową<sup>79</sup>.

---

<sup>78</sup> Nowa strategia ramowa w sprawie wielojęzyczności, Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów, Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela, 22.11.2005 r., COM (2005), 596, s. 2.

<sup>79</sup> Art. 21 i 22 Karty Praw Podstawowych.

## **SUMMARY**

### **EQUALITY OF DIPLOMATIC LANGUAGES IN INTERNATIONAL ORGANIZATIONS**

The article concerns usage of diplomatic languages by international organizations. In some international organizations traditional diplomatic languages used in relations between states prevail in as communication languages of these communications. In other, dominant language used by the member states of the organization in natural way became the only one language in that organization. Some organizations are in the process of creating the foundations of their legal existence, and it is chance to see what importance in this process has communication language of the organization. There are extremely rare organizations which try to apply the principle of equality between states and their languages. To a limited extent the United Nations applies the principles of equality of languages of its member states. However, it should be pointed out that organization of a general nature has its own restraints in that matter.

Better solutions was introduced by regional organizations, for example, the Organization of American States, which uses most languages of its member states. The best and unique solution exists in the European Union, which treated official languages of all member states as its own authentic and official languages. Determinants and consequences accompanying the democratization of diplomatic language in international organizations has been shown in this article.